

Jöjjetek

IV. év

1951. Junius-Julius

6.-7. szám

FELEKEZETI BÉKESSÉGET!

Nemzetünk legsúlyosabb megpróbáltatásának idején, mely szívettépő egyéni és közösségi fájdalommal tölt el minden magyart, parancs számunkra, hogy a magunk részéről végét vessük a Krisztus Egyháza felekezetei közötti tusakodásoknak. Tesszük ezt annak tudatában, hogy a hitelvek terén a protestáns és a római egyházak közötti ellentétek változatlanul fennállanak, de magatartásunkat, melynek során kerülünk mindennemű felekezeti torzalkodást, a keresztyénség és nemzetünk hű szolgálata irja elő számunkra. A római és a protestáns egyházak közötti elvi ellentétek kiküszöbölése nem lehet a mi magyar emigrációs feladatunk. De kötelességünknek érezzük, hogy a legteljesebb szolidaritásban minden más hitfelekezeti magyarral bocsássuk rendelkezésre erőnket a keresztyénség és a magyarság fennmaradásáért vívott küzdelemben.

Felülemelkedve az emigrációs helyzet okozta surlódásokon, magatartásunkkal hozzá kívánunk járulni ahhoz, hogy a javarészt személyi jellegű bántások ne növekedhessenek felekezeti sérelmekké és ne verhessenek éket keresztény és keresztény, magyar és magyar közé. Sem ellenszolgáltatást nem kívánunk ezért, sem példát nem akarunk adni, valameny treuga Deit sem kívánunk kötni senkivel. A magyar protestantizmus hontalanságban élő vezetőinek állásfoglalásaként, minden továbbira való tekintet nélkül, magyar protestáns részről beszűntetünk minden felekezeti jellegű torzalkodást abban az esetben is, ha mások magyar és keresztény lelkiismeretükkel összeegyeztethetőnek tartanák, hogy minket bántalmazzanak, vagy sértsenek. Mi nemcsak hirdetjük az Evangélium Igéit, hanem azok szerint akarunk élni, abban a bizonyosságban, hogy cselekedeteinkért nem ezen a földön ítéltetünk meg.

Az emberiség és benne nemzetünk legtragikusabb válságának idején, melyben a kétezer esztendő keresztyénség győzelméről vagy katakombába vonulásáról történik döntés, amikor nemzetünk teljes kipsztításával fenyeget az istentelenség hatalma, mártíriumot szenvedett elődeink hitének erejével és bátorságával, mártíriumot szenvedő keresztény magyar test-

véreink iránti hűséggel akarjuk Krisztust és Isten rendeléséből élő nemzetünket szolgálni. Kevés az amit adhatunk, de paggyá növekedhet, ha teljes keresztyén lelkünkkel és egész magyar emberségünkkel adjuk. Egymás terhét hordozva akarunk a hontalanságban és a megtiport hazában élő véreinkért és az után-

nunk következőkért küzdeni, hogy hitünk győzelme megnyissa számunkra az örökkévaló igazság és a nemzeti boldogulás kapuit.

Kérjük magyar protestáns testvéreinket, kövessenek bennünket ezen az uton, ne igyekezzenek megtorolni az őket ért valódi vagy vélt sérelmeket s ne

bántalmazzák hitükben más felekezethez tartozó magyar testvéreinket. Lehet lemondást, lehet az indulatok megfékezését követeli ez a kért magatartás, de gondoljanak azokra a véreinkre, akiknek mérhetetlen szenvedéseik közepette egyetlen menedékük és reménységük az Ur Jézus, aki egy és örökkévaló.

Nincsen itt az ideje a felekezeti „politizálásnak” sem. A Ige szerinti magyar étellel kell küzdelem nagyobb és végzete-

sebb annál. Nemzetünk golgotás útja is véget ér egyszer és elkövetkezik az óra, amelyben számon kéretik, ki hogyan sáfárkodott a reája bizottakkal. Magyarok és protestánsnak lenni felbonthatatlan formája az életnek, de azt nem hangos szóval és civódással, hanem Krisztus igaz követésével, keresztyén hitünk ápolásával s az Ige szerinti magyar étellel kell bizonyítanunk.

A MAGYAR HIVATÁS TEMPLOMA

SZEMELVÉNYEK NAGY SÁNDOR TANULMÁNYÁBÓL

A magyar élnitadás, magasrendű nemzeti elhivatottságunk hitvallása, egy évezredek át-fogó és az emberi élet legmagasabb csúcspont felé mutató pozitív programot viharzik felénk Nagy Sándor református vezetőlelkész szegényes kiállítású füzetéből. Az írás „hívő magyarokhoz” szól, akik „erőt, bizalmat és felelevenülő reménységet fognak meríteni ebből az írásból — írja Nagy Sándor előszavában — mert az nem én tölem való, hanem minden jelentésében táltosok, magyar próféták és bátorhitű prédikátorok lelkén átizzott látások és váradalmak tolmácsolása.”

Nagy Sándor a vázlat első fejezetében felveti a kérdést, hogy „van-e a magyarságnak olyan rendeltetése és küldetése, amely létjogát jelenti és meghatározza rangfokozatát a világ népeinek sorában.” A fejezet további részében a magyar pesszimizmus jól ismert érveit sorolja fel, melyek a magyar élet minden szegmenseit legyalázzák és szétrágják, hogy végül Ady szárnyátszegtett jalkiállításában teljesedjenek ki: „Mit ér az ember, ha magyar?”

Nümródig visszanyuló megtagadott és elhányt ősiségünk megtartó erejének változása után Nagy Sándor a következőket írja:

„Egy nép isteni hivatásának temploma is az illető nép maga, történelmében kialakult teljességében, teste-lelke egész habitusában, rejtett és kibontakozó képességeiben.”

ÉRTÉKÜNK

„Miben áll most már a magyar-ságnak ez a külső és belső tartalma; miben van az a mennyiségi és minőségi többlet, amely feljogosít arra, hogy a földi világ bármely népével való összeméretésünket igényelhes-sük.”

„Az eszeben. Mert a magyarság u. n. „turáni intellektus”-át a tárgylagosság, a dolgok lényegébe és jelentésébe való behatolás képes-

sége, felvevő, áttekintő és összefoglaló ereje, gyorsasága, leleményessége, jog és igazságérzete, megkülönböztető képessége jellemzik.”

„A szívében. Amelyet a méltányosság, emberségesség, alkalmazkodó képesség, a tartós haragra, bosszura és gyűlöletre való kép-telenség, a megbocsátásra való kész-ség, a jóért és igazért való lelkesed-ni tudás, a barátságban való hűség, szótartás és bőkezűség, érzületvilá-gának sokregiszterű skálája, akaróereje, elvhiúsége, következetes-sége; példátlan munkabírása, a munkában való lelkiismeretessége, tanulékony-sága, haladni vágyása —

mindenestül együtt: egy emelkedett uri jellem nemességi foka különböz-teti meg.”

„Képzelo erejének szines gazdag-ságában, amely költészetében, me-séiben, zenéjében, népművésze-tében nyilvánul meg.”

„Magának a magyar népnek vál-tozatlan öserejében, erő-megtartó képességében, ami által népünk kimeríthetetlen forrása és talaja a magyar életfa növekedésének, lomb-jának, virágzásának és gyümöl-csözésének; ami által betegségeiben gyógyulást, veszteségeiben kárpót-lást, megtévelyedéseiben bölcsessé-get, lázas vergődéseiben nyugalmat

és béke-séget, kétségbeeséseiben vigasztalást és derüt tud nyújtani az egész nemzetnek.” ...

„A magyar jellem és lelkiség ép-pen azért, mert folytonosan a magasabbraalakulás vajudásában volt: véglelei között hanyódott. Minél vakítóbb a fény, annál sötétebb ár-nyékot vet és minél tisztább a kris-tály, annál több bázisában az ide-gen, a rossz anyag, a salak. De amint egy gyümölcs ize, aromája és illata nem a csenevész, fénges és megromlott példányain érzékelhető, azonképen egy nép értékét sem a szemetével, hanem jobbainak jelle-mével kell mérni.”

NINCS KEVERÉK NEMZET

Nagy Sándor ezután a magyar problematika egyik legkényesebb és legkörülvitartottabb kérdéséhez: a magyar fajisághoz szól hozzá. „Szaktudósaink — írja — előszere-ttel boncolgatják, hogy a magyar nép és nyelv milyen keveredések eredményeképen állott elő. Elméle-teik már sokszor változtak s mód-szereiket, alapjaikat tekintve bizony-nyal még többször változnak ezután. Nem haragudhatnak hát, ha ezeket a keveredés elméleteket nem vesz-szük komolyan. Ha egy nép elke-veredik, akkor neg is szünik, mert hivatása véget éri, mint pl. a héber a görög vagy római nép és meg kell csak nézni: mi lett belőlük ott ahová elkeveredtek; mi lett az Ezsaiás lel-kéből, a görög bölcsék intellektusa-ból és a Horátius nyelvéből. Amíg pedig egy nép él, addig nem keve-redett, hanem vérvé és lelkéve ha-sonit át minden degen hatást, ha ez erre alkalmas, ha pedig nem, akkor kiküszöböl.” ... „Hunor és Magyar ivadékaik ösídők óta nem mindég csépték és hajsztolták egy-mást Ázsia síkján, hanem olykor ölelkeztek is, de emiatt nem lett másfajta a kerekfjú magyar vagy a hosszukás. Próbálják csak meg a tu-dós „mixerek” magmagyarázni egy alföldi civisnek vagy erdőli székely-

nek, hogy ukapjuk hol és mikor keveredett valahogy magyarrá, — de aztán fussanak is! Közel ezer esztendeje eleget keveredik Erdély népe, de már a fiaknál vagy magyar lesz belőle, vagy román, vagy szász, de egy negyedik „keverék-nemzet” sehoh sem mutatkozik. Csereberéli a szavait is, de attól azért a nyelve el nem változik. Miért lett volna ez olyan nagyon másképpen hajda-nán? Nem, a magyarság egész teste-lelke a fejlődésre irányuló immu-nens változások során érkezett a máig Zoroasztertől, oda pedig Ho-mocostól, hozzá pedig Istentől.” „A faji pesszimizmus minden érve ha-lomra omlik, ha mindezeket átszür-jük a tudatunkon. Hogyis lehet a magyarsággal kapcsolatban kivén-hedéssről, nemzetbomlásról beszélni az élet minden törvényének lábba ltiprása nélkül?”

„Ami nemzeti szerencsétlenségek sorozatának, sorscsapásnak és bü-netésnek látszik: az isteni terv irá-nyából nézve, nem az! Hanem ki-csavarta Isten a magyarság kezéből újra meg újra a fegyvert, elvesztette vele háboruit, letörte gögijének szár-vait, megállázta vitézségét és porba sujtotta dicsőségét, — hogy rá-ébredjen mindezek nagy tanítására: hogy az érvényesülés és naggyá —

létel multbeli utjai már nem méltók öhozzál! Más küzdelemre kell fel-készülnie. Hősieségének, minden ősi erényének és az élet ostroma alatt kifejlődött képességeinek más tereken kell érvényesülniök. Ott, ahol az esz, a szellem, a gondolat a fegyver, a művelődés a küzdőtér és a lélek hegemoniája a tét, a vajudó korszak fájdalmas méhéből most kiszakadó minőségi ember új világá-ban. Ott, a régi világ lezüllött zür-zavarában nem bírhatta a versenyt, mert kinőtt belőle, de majd itt az új világban újra erő lehet és győz-hefetlen a magyar.”

„Voltak idők, amikor a mi népünk volt „ostor” Isten kezében és amikor ugy imádkozott Európa, hogy „A magyarok nyilaitól ments meg Uram minket!”

Lehet-e sajnálmunk és visszakiván-nunk ezeket az idöket, lehet-e ideálunk az akkori énünk? Nem! „Katonanépnek” kell megmarad-nunk, de mindinkább lelki fegyver-ze'ben; hősöknek és vitézeknek, de új eszmék, új célok és új urak fegyvelmező ereje alatt.”

„Ez a magyarság faji öntudatát sohasem keresheti vérvételekben, koponya alkatban, szemének, hajának és bőrének színe alapján, sem pedig nemzetségtáblázatokban

és családokban, mert ezekben önmagukban nem találhatjuk meg. A magyarság már ösdök óta szellemi jelentéssé vált és különösen azzá lett az utolsó évezred alatt. A

magyarság lelki tény, erkölcsi minőség, a jellem nemességi foka, az igazságjelentésekhez alkalmazkodni tudás — egy küldetésvallás szent örökségének szuggesztója alatt. Ez

idővel kialakítja a lélek parancsuralma alatt a maga biológiai formáit és folyamatait is, a test és a lélek szüntelen kölcsönhatásainak törvényei szerint."

ELTÉVEDTÜNK

Egyszer egy lelkileg összetört ménye pedig az, hogy elhomá- ember problémáit kellett meg- lyosítja az ember előtt Isten fel- hallgatnom. Beszédét ezzel a tétlen uraságát. Ennek követ- mondattal kezdte: „Nem jó em- kezében hiábavaló erőfeszíté- bernek lenni.” S azóta száz és bernek lenni.” S azóta száz és száz alkalommal találkoztam ez- is, mert a maga erejéből, Krisz- zel a megdöbbentő gondolattal, tus nélkül akarja megtalálni a nyílt vagy burkolt formában. megoldást. Így a végén káoszba jut, elkeseredett, megdöbbentő Igen, emberi lelkek százazrei- nek a mélyén ott él keserűen: conclusioi vannak.

Nem tudunk igazán élni, elté- ember élete nyomorúságos, nagy vedtünk. Mit kell hát cseleked- a teher melyet hordozni kell. S nünk, hogy megtanuljunk élni? akár a mostani életünket, akár Krisztus ezt mondja: „Ne nyug- az ember sorsok vallomásait talankodjék a ti szívetek, hig- vizsgáljuk meg, vagy embermil- yetek Istenben és higgyetek én- liókat mozgó eszmék káosz- bennem.” (János: 14, 1.)

Istenhez kell térnünk, a látjuk, hogy szenvedés, küzde- fénylő világossághoz, hinnünk lem, megoldatlan vagy félig kell benne. Hinnünk kell, hogy megoldott problémák tömkelege az örök Ige, a testté lett Ige fornyosodik elénk. Ha jól meg- uralkodik az életünkben és irá- figyeljük, a problémák mélyén, nyítja azt. Meg kell tanulnunk a küzdelmek forgatagában, az Krisztusban élni, hisz ő az ut, emberi lélek vergődését, a kiut, az igazság és az élet.

Ha ilyenné válik az életünk, akkor megtapasztaljuk az isteni fel. Vajjon miért van ez így? kegyelmet. Akkor könnyebb Miért a sok megoldatlan pro- lesz az élet, mert látjuk a célt, bléma, a sok derékbatört élet, tudjuk mi értelme van a küz- a sok nyomor, a kín? Miért nem a sok nyomor, a kin? Miért nem jó embernek lenni? — Erre a sok problémára egyetlen mon- dattal lehet felelni: azért, mert apró de élő részeit egy nagy és nem tudunk igazán élni.

Szomorú dolog, de így van. Belegabalyodtunk az utvesztők elve és mértéke pedig a kegye- tekervényeibe, eltévedtünk. Nem tudunk igazán élni. Igaz, ben nem tántorodunk meg, vég- hogy ez nem könnyű dolog. Az telen boldogsággal kiáltunk fel ember bűnben születik. Istent mint Jób tette: „Tudom, hogy nem ismeri és nem is szereti. S az én megváltóm él.” Tudom, abban a pillanatban amikor rossz nekem, megszületik az ember, ott van hogy ő él, mert belenyul az éle- mellette a sátán, az örök ellen- tembe, mert új életet adott ne- kezdődik a bűn halmozása. A kem azzal, hogy önmagát adta. bűn legrtragikusabb követke- z-

Juhász Gyula:

TESTAMENTUM

Szeretnék néha visszajönni még,
Ha innen majd a föld alá megyek,
Feledni nem könnyű a föld ízét,
A csillagot fönn és a felleget.

Feledni oly nehéz, hogy volt hazánk,
Könnyek izét és a Tisza vizét,
Költök dalát és esték bánatát;
Szeretnék néha visszajönni még.

O, én senkit se háborítanék,
Szelid kísértet volnék én nagyon,
Csak megnézném hogy kék-e még az ég,
És van-e még magyar dal Váradon?

Csak meghallgatnám, sir-e a szegény,
Világ árváját sorsa veri még?
Van-e még könny a nefelejt szemén?
Szeretnék néha visszajönni még!

És nézni fájón, Léván, Szigeten,
Szakolcán és Makón a hold alatt,
Vén hárs alatt az ifju szerelem
Még mindég boldog-e és balgatag?

És nézni: Edesanya alszik-e
S álmában megcsókolni a szívét
S érezni, most is rám gondol szíve:
Szeretnék néha visszajönni még!

Elrendelt és sorsszerű utunk

„A melioritás volt a magyarságnak kezdettől fogva elrendelt, sorsszerű útja... A kereszténység felvételéért a magyarság roppant árat fizetett. „Róma és Bizánc a magyarság kontójára vivta meg itt sorsdöntő harcát, melyet Róma számára a magyarság nyert meg. Ebben a haroban bomlott fel az a hatalmas és természetes egység, amely a bolgárok és kunok birodalma és a hozzájuk csatlakozott több kisebb magyarfajú nép, valamint a magyarság között kibontakozóban volt és amely arra volt determinálva, hogy a magyarság vezetése alatt Attila örökségeként a hit és faj egységében egyesüljön.” ... „A későbbi századok folyamán pedig a Róma érdekerületét képező Nyugateurópának a keleti támadások elleni védelme volt az a további roppant ár, amit a nyugati kereszténységért fizetett.”

„A magyarságnak ugyanis a nyugati kereszténységért átváltása szent kényszerből minden árat meg kell és érdemes volt megfizetnie.

Százszor megismételten sem tehetne másképen. A megmerevedett, különöségekre vészett, erkölcsileg alantassnak, ördög- és démon-hítében értelmileg sötétté vált bizantinizmussal szemben a római kereszténység emelkedettséget, kulturát: európaiságot jelentett. Szellemi felszabadulást, értelmi világosságot és élétszentséget.”

„A hitbeli tisztaságnak, az erkölcsi élet szentségének, az értelmi megvilágosodásnak, a humánus mindenek felett álló értékeinek megragadása sodorta a magyarságot a megújított kereszténység felé. Az újjászületett európai szellem kulturájával való harmóniába jövetelnek és az ehhez szükséges lelkiismereti szabadságnak az éhsége és szomjúsága sorakoztatta fel a magyarságot a reformáció mellett, mert abban a korban az adotti viszonyok között ez jelentette a magasabbrendűséget. Tudjuk, hogy a magyarságnak ez a várakozása és törekvése beteljesedett. Mindegy az, hogy magának a reformációnak, vagy pedig az általa

megújulásra kényszerített katholicizmusból kiváltott ellenreformációnak van-e itt több érdeme.” ... „Szent István mondta, hogy: Jaj az egy-nyelvű országnak. Ez a felismerés sokszorosan igaznak bizonyult abban, hogy a magyarság kétarcu és kéttipusu vallási és kulturális életkibontakozása ennek a népnek nem átká lett, sőt ellenkezőleg minden irányú lelki meggazdagodásának és megerősödésének vált forrásává.” ... „Ki mondhatná ma azt, hogy az egyik értékesebb, a másik hitványabb. Olyan volna ez, mintha valaki ugyanegy ember agyát akarná kettévágni és a szívet kettőbe tépni és megbírálni annak jobb és bal felét.” ... „Ki tudhat itt különböztetni, vagy jósolni, hogy vajjon a Vatikán katolikuma vagy Genf oikumenéje, a katolikus vagy a protestáns világgal való kapcsolataink érdek-e többet. Ki tagadhatná ennek a kettőnek kiegészítő, ellensúlyozó és egyként segítő behatásait.”

Keresztyénné kell tenni ezt a népet

És a külső lehetőségek? Esett, pesszimista lelkünkhez így szól Nagy Sándor:

„... a külső feltételek sohasem voltak meg, még Attila, Nagy Lajos vagy Mátyás korában sem, valójában mégis gyakorolja eszmei hegemóniáját a magyar lelkiség még ebben a mostani legmélyebb állapotának a napjaiban is. Hogy ez a világ nem vesz róla tumomást és nem ismeri el: nem jelent semmit, hiszen éppen úgy nem tudja azt sem, hogy Isten ujja rajzolja a föld térképét és az Ő lelke tartja kezében a kormányt. Eljön az idő hamar, amikor meg fogja tudni; amikor elül a harci zaj egészen, fölemészti önmagukat a démoni erők, amikor rádöbben az ember egészen, hogy milyen ísszonyu primitív és vakmerő feletlenség vett zsákmányt az életén és a világ összeroskad a multja szörnyű szegényének a sulya alatt. A küszöbön van az a korszak, amikor amilyen éhesen kutat most az ember a pusztító energiák után, — olyan szomjasan fogják keresni a megtartó igazságot és nem fogják megtalálni a mi szívünkön kívül, Istennek a mi lelkünkben felgyújt világossága nélkül. Mert békességet fog Isten adni ennek a világnak, visszahelyezi emberi jogaiba és szabadsággal fogja megáldani. Akkor elkövetkezik a mi időnk, hogy templomunkból széthömpölyöghessenek az új világnak új himnuszai.”

A magyar hivatás temploma „testestől-lelkestől az egész magyar nemzetársadalom maga, minden rétegével, osztályával és felekezettel és az ezekben rejlő adottságokkal, igéretekkel együtt. Egyformán a miénk és drága minden magyar, akármilyen messze távolodott és bármely idegen fajtól-vérből oltotta is 'be galyát a magyar élet fájába, ha egyszer abban igazán megfogant és termő ágga tudott nemesezni.”

„... rá kell eszméltetnünk újra meg újra a keresztény magyarságnak öneki szíló jelentéseire, hogy be tudjon törni egészen annak uralma alá, Aki az ő számára érkezett meg ama bethlehemí csillagos éjszakán. A „Királyfinak”, Aki az ő váradalmi szerint a Hadak Utján jött, a pásztorok még látták csillagsörényü panipáját legelni s az égi utra visszaszáguzkodani és hallották angyalokká tisztult vitézeinek halelujáját. Tudta miért fogadta Őt urává

István óta minden igaz magyar ur és érezte minden szellér és cseléd, hogy Ő megmossa lábát és szívet.” ... „Keresztyénné kell tenni ezt a népet, mert enélkül nem lehet

hivatásának értelme szerint magyar.” ... „Maga a magyarság... csak népi közösségében és egyéniségében megmaradva lehet képessé hivatásának megfelelő.”

Legyen vége az erőfecsérlésnek

„Így ahogy most van a magyarság már nem elég primitív és még nem elég művelt ahhoz, hogy megmaradhasson életutja rendeltetés szerű vonalában. Alázatosságát megrontja dolyfe, büszkesége száz muszályba pusztul, önbizalma fájából való menekülésévé válik, uriságát szolgálkúséggé torzítja emelkedni vágyása. Fölnyérzetét, értéktudatát megbénítja egy szömyü tapasztalás: „Mit ér ez ember, ha magyar...?” Egyszóval: hivatástudata elsorvad tehetetlenségében. Ezért paracsoló szükség, hogy a magyarság egésze minden eddigi gyakorlatot és tervet sokszorosan meghaladó mértékben hozzájusson a magasabb fokig való iskoláztatás és az iskolán kívüli művelődés lehetőségeihez. Legyen már egyszer vége annak az ísszonyatos erőfecsérlésnek, hogy a magyar élet parlagjain is különb virágok nyílnak és ugarán is áldottabb tehetségek vadulnak el, mint amilyeneket más

nemzetek belső kertjeiben és virágházaiban ápoltan és hizlaltan világnagyságokká és „lumen mundi-vá” ki tudnak magukból kényszeríteni.” ... „Csak a lefojtott magyar életerőnek ez a felszabadítása teszi majd lehetővé, hogy a magyarság vég'etek közt hanyódó, tragikus ellentétekben feszülő forróllásban vagy hidegrázásban beteg szervezete egyensúlyozódjék és, hogy szolgálának kifelé ható erői enyhítsenek azon a világ-sarlatánságon, amely a kulturkibontakozás mostani fokán az emberiség problémáinak megértésére és megoldására képtelennek bizonyul.”

„A már hivatása betöltésében cselekvővé vált magyarság teljesítményei arányában fordul majd a világ figyelme arra is, hogy ki voltunk és honnan jöttünk; és az új magyar hősök szíven és eszén át felismeri a világ történelmi multunk érdemeit is hivatásunk gyökereig.”

MEGHALT MAKKAJ SÁNDOR

Budapestről vett jelentés szerint, Makkai Sándor ref. püspök, egyetemi tanár, az Erdélyi Helikon nagynevű tagja, hosszas szenvedés után elhunyt. Földi maradványait a Kerepesi teretben helyezték óriási részvet mellett örök nyugalomra. Makkai Sándor az ellene lefolytatott népbírósági per óta, sem írói sem professzori tevékenységét nem folytatott, hanem a falvakban régzett evangelizációs munkát.

PROTESTÁLUNK

lázadó vérünk minden cseppjével az újabb borzalma áradata ellen, melyet az istentelenség és embertelenség helytartói és csatlósai megkínzó magyar véreinkre zúdítanak. A magyar főváros és vidék halálraírt elhurcoltjainak felmértetlen szenvedése újabb áldozat a keresztényiség és európaiság oltárán, melynek nemzetünk annyi évszázadon át áldozati népe volt. Amikor lélekben szerencsétlen magyar hozzátartozóink és testvéreink oldalán állunk s megosztjuk sorsukat, megtartó imáinkat és szeretetünket küldve feljűk hontalanságunkból, végső kétségbeesett jajkiáltásukat segélykérően továbbítjuk minden szabad népek keresztényei felé.

Az új irtóhadjáratnak immár nemcsak a keleti rendszer által gyűlölt esnek áldozatul, hanem munkás magyar családok ezrei szóródnak szét a haláltáborokban, tehetetlen aggodat, ártatlan gyermekeket visznek a biztos pusztulásba a tulzsfolt szerelvények. A magyar nemzet tudatos kipusztítása indult meg, hogy eltöröltsék az a nemzet, mely egy évezreden át állt őrt az egyetemes nyugati kereszténység védelmében Európa délkeleti határán, hogy helyét keleti hordanépek foglalják el Európa szívében.

Magunkra hagyottságunk mélyes szomorodottságában megdőbent lélekkel vagyunk. Tanulni annak, hogy a sirt, melybe nemzetünket temetik, közönbös népek veszik körül s a lelkek felrészéséért emigrációs szervezeteink is keveset tettek. Tíz-és holnap százezerek pusztulása a keresztényiség és európaiság egyik legfontosabb őrhelyén alig méltó-dik figyelemre s nem egy nyugati sajtóorgánium konvencionálisan és minden megjegyzés nélkül adott helyett a magyarországi kormány „hivatalos” közleményének, mely szerint csupán néhány arisztokrata és a volt rendszer vezető tagjainak „lakhelyváltoztatásáról” van szó. A Nyugat úgy látszik felejték, hogy nekünk immár elfolyik a vérünk s az utolsó csepp elhullásával az ő vérük fog hullani a harcban, melyet védelmükben történelmi idők óta folytatunk.

PROTESTÁLUNK

a magyar római katolikus egyház vezetőin át a keresztény hitélet elpusztítását célzó újabb istentelen támadás ellen, mely a most lezajlott ugynevezett Grösz-per során, latroknak állította be Krisztus szolgáit és a nemzet ellenségének nyilvánította egyházukat. Bennünket magyar protestánsokat hitvallásbeli különbségek választanak el a római egyháztól s a multban nem egyszer állottunk szemben katolikus magyar testvéreinkkel a politikai harcok mezején, de egymás jó hazafíti szándékát és igaz keresztényiségét soha kétségbe nem vontunk. Amikor keresztény és magyar szívünk szeretetével állunk az éltéltek mellett s kérjük Istent adjon nekik erőt szenvedéseik méltó hordozására, tiltakozunk az ellen, hogy a Kelettel élet-halál harcban álló nyugati világban megszólalhassanak hangok, melyek igazoltaknak tüntetik fel a budapesti népbíróság vádjait s mint valamely jogállam független bíróságának verdiktjét fogadják el a politikai kormányzat által diktált ítéletet.

Nem főpapokról és barátokról, nem egyes személyek tragikus sorsáról, hanem az egyetemes keresztényiség ügyéről van szó, melynek védelmében most ezek a férfiak szenvednek mártíriumot. A mi feladatunk nem ennek a pernek jogi tárgyalása, nem politikai indítékainak feltárása, hanem felismerése annak a veszedelemnek, mely a perben egy pillanatra ismét szellőztetve álarcát, hittünk ellen tör. Lehet hogy forrongó korszakunk új politikai és társadalmi berendezéseket terem,

Támogassuk cserkészeinket!

A Magyar Cserkészsövetség felhívása az Ischl-i Jamboree alkalmából

Ez év augusztusában, 3.— a és 13.— a között, ismét Jamboreera gyűlnek össze a világ cserkészei. Nemzetközi megbízás alapján ezuttal az osztrák szövetség rendezi a találkozót amelynek színhelye Strobl, Bad Ischl mellett, mely Salzburg és a Wolfgangsee közelében fekszik. — A résztvevő nemzetek ezuttal is ifjuságuknak legjavát küldik a táborba, hogy ott egymás s a világ közvéleménye előtt bizonyítsák magukat belső értékeikről, emberi idealizmussukról és nemzeti életváltóságukról.

Bennünket magyar cserkészeket, de általában magyarokat, ma sok minden kötelez arra, hogy ezen a bizonyágtételen résztvegyünk és helytálljunk. Kötelez mindenek előtt az a megbecsülés, amellyel a magyar multnak és példaadó elődeinknek tartozunk. — Akik az első világháború után figyelemmel kísérték a Magyar Cserkészsövetség működését, azok ma sem felejtették még el, hogy ez a fiatal, lelkes mozgalom miképpen törte át Teleki Pál bölcs irányítása mellett nemzetközi mellőzöttségünk és megalázottságunk trianoni sorompóit. Cserkészetünk világszerte számtalan jóbarátot és ösztinte megbecsülést szerzett a magyarságnak. Egy évtizedes működés után első között haladtunk a nemzetközi elismerés „cserkészsorában”.

1947 nyarán Párisban volt az utolsó világhajboree, az első az új nagy háború után. Ez volt az első ilyen tábor a cserkészet létezése óta, amelyen nem zengett magyar fiúk dala. Háborus gyűlölet és politikai előítéletek akkor még erősebbek voltak a testvériség érzésénél. — Ezek a korlátok ma ismét leomlóban vannak. Bontogatja őket egy tisztuló nyugati közvélemény. De nem utolsó sorban bontotta le őket az a határtalan idealizmussal folytatott cserkészmunka is, amellyel emigrációnk ifjusága ismét helyet vívott ki magának a világ cserkészei között. — Erre a feladatra kötelezett bennünket a jövő, kötelezett az otthoniak aggódo tekintete.

Egy újabb nagy nemzetközi bemutatkozás kapui és egy újabb bizonyágtétel lehetősége tehát kitarultak ismét fiaink előtt. — Még az utolsó formai akadályok elhárítása sem volt könnyű feladat. Most azonban elindulhatna különböző európai államokból összesen 50—60 magyar cserkész. Csak egyetlen akadály áll még előttünk kegyetlen szigorral: a szegénységünk. — 12 USA dollárban nem a „Fürsorge” színvonalán élő németországi magyar fiúk erejéhez mérten szabták meg a jamboree részvételi díját.

lehet, hogy az anyagevltség talán diadalát is fogja ünnepelni, de emlékezzünk az Igére, mely szerint „míg az ég és föld elmúlik, a törvényből egy jóta vagy egyetlen pontocská el nem múlik, amíg minden be nem teljesedik.” (Máté V. 18.) Az Ige szolgálatában emeljük fel tiltakozó szavunkat s annak fényét küldjük a szenvedők felé.

Az előkészítő tábor és az utazás költségeivel együtt körülbelül 25 dollárt tenne ki egy fiú költsége, nem számítva a rendes felszereléssel járó kiadásokat.

A fentiek értelmében fordul most Szövetségünk azokhoz a honfitársainkhoz, akiknek talán módjában áll egy-egy cserkész kiküldetési költségeinek, vagy akár annak részbeni megfirtése.

Hiszünk benne, hogy minden honfitársunk velünk együtt érzi a Bad Ischl mellett készülő találkozó jelentőségét. Hiszen ez talán az utolsó alkalom nagy szétszóródásunk előtt, hogy a magyar cserkészetet a nagy világ előtt reprezentáljuk! Talán az utolsó alkalom egy alig elhamvadt és egy már újra parázsló világégés között, hogy a magyar becsületet demonstráljuk, hogy bemutathassuk, hogy ma is a gödöllői jamboree cserkésze maradtunk és a lelkiünk mélyen azok is voltunk az elmúlt esztendő minden hányattatása közepette.

Hiszünk benne, hogy minden honfitársunk együtt érez ma

azzal a kis fiatal csoporttal, amely Bad Ischlbe készül. Hiszünk, hogy a mi kérésünk is fog annyit megértésre találni, mint testvér-szövetségeink kéreése a kis lett és litván nép a lett és litván kontingensek körében, amely már biztosította részvételének költségeit.

Remélve, hogy kérésünk meghallgatásra talál, vagyunk cserkész-tisztelettel

(Winterhofen Helmuth) az I. kerület vezetőtisztje

(Dr. Mattyasovsky-Zsolnay Miklós)

Magyar Cserkész-Szövetség alelnöke.

*

Szives befizetéseket az alábbi címeken nyugtázunk:

Németország: Dr. Mattyasovsky-Zsolnay Miklós, Singen-Hohentwiel, Postfach 10 vagy Bezirkssparkasse Singen-Hohentwiel. Kto No. 7701

A KULTURA VÁLSÁGA

Érdekes párhuzamot közt a párizsi Reforme című református újság Cézár és Mac Arthur kora között. Közlebből véve a két korszak kulturájának erejéről van szó, amelyikben ez a két nagy katonáalak élt.

Cézár ahogyan bevonult a régi Galliába, nemcsak a katonai fölényt képviselte, hanem kora varázslatos erejű kulturája is a nyomdokában haladt. A gallok át is vették ezt a kulturát, miközben lemondtak a régi szokásokról, sőt a nyelvükrol is es helyett költöket, hivatalnokokat, katonákat adtak vissza a birodalomnak.

dem abban volt Cézár ereje, hogy ő maga is klasszikusan írt, mert ez a hadvezértől nem kívántatik meg. Kora érdeme, hogy kulturája el tudta büvölni finomsággal, varázslattal s mélységgel a barbárokat is.

Európa és a színes népek találkozásában erre többé nincsen példa. Csak a civilizációt vették át Afrika, Azsia népei: a gépeket a konfekciós ruhát, az alkoholfogyasztást. Szellemi kulturánk nem kell. Azzal nem tudnak mit kezdeni.

De nem kell a demokráciánk sem. Mint az emberi élet szabályozásával és érintkezési formájával, demokráciánkkal sem tudnak mit kezdeni. Erre legbeszedesebb példa Dél-Korea. Dél-Korea egy ideig békében élt az UNO védnöksége alatt. S végén pedig korrupciót szült s csak a korrupció növelte az európai életforma ajánlgatása. Nem Mac Arthur az oka, hanem a mi nyugati kulturánk tehetetlensége, hogy máshol nem talál otthonra. Vajon miben kellene keresni az okát?

Talán az, hogy nyugat is már csak az iskolai tanításra és az idegenek felé való ajánlgatásra szorította a klasszikus kulturát.

Maga viszont nem hisz benne, nem vállalja s újat keres.

De mit tesz egy kulturát klasszikussá?

Nemcsak az idő, mert egy kultura szinte a születése pillanatában klasszikussá válhat, ha a szellem és a lélek belső értékei a tudományban, a művészetben, az irodalomban és az összes kifejező-módban olyan szintetikus külső alakot ölt, amelyben mindenki benneérzi magát és rá tud támaszkodni. A klasszikus kultura biztonyságot és bizonyosságot ad, s ha azt követi az ember tudja, hogy hova megy. A klasszikus festő a modelt keresi s a modelben a másik embert. S a másik ember kifejezéséből születik az a közösségi forma, amelyben a szemléző is feltalálja magát.

A kulturánk mai új arca „individuílis”. A kultura-alakító nagyságok mindég csak önmagukat adják s a szemlézőt rákényszerítik, hogy vegyen rólu tudomást. Értse meg, azt ami bennük egyedi, személyes és kifejezhetetlen: értse meg az erőt.

Igaz, hogy ez az egyediesség emberileg a leghatalmasabb erő. Emberileg csak ez képes arra, hogy szétmálássza a természet-laborokat s a diktaturákat. De azok a népek, amelyeknek még nem volt tudatos biztonyságuk, vagy pedig azt feladták, mert régi volt, vagy szűk volt, ma újra új biztonyságot keresnek: nem érnek arra rá, hogy megvárják, amíg újra kiérk a nyugati kultura. Nekik már ma kell a belső szellemi biztonyság.

Egyelőre ezért hódít sorukban a kommunizmus. A kommunizmus ugyanis világmagyarázatot ad. Megmondja, hogy hol van az ember, hova igazodjék és mi a feladata. Szinte metafizikát ad,

Hajdu István, róm. kath. lelkész, Országos Megbizott, Plattling, Postfach 30.

Ausztria: Nagy Jenő, országos megbizott, Bregenz, Postfach.

Svájc: Winterhofen Helmuth, Baden, Postfach 66.

Franciaország: Szirth Sándor, országos megbizott, 20 Rue Abel, Paris 12.

Belgium: Nyirjesy István, országos megbizott, Louvain, 18 Rue des Joyeuses Entrées.

Anglia: Henkey Károly, róm. kath. lelkész, országos megbizott. London W 12, 15 Porchester Place.

(A Német Szövetségi Köztársaság területén adófizető i. t. adományozók tájékoztatására közöljük, hogy a legfelsőbb pénzügyi hatóságok döntése alapján a cserkészet részére nyújtott adományok az adóköteles jövedelemből levonhatók. Az átutaláson jelzett kívánságra az adomány vételét a pénzügyi hatóságok által elismert nyugtaszöveggel igazoljuk.)

azért mondják, hogy a kommunizmus vallás.

A mai nyugati kultura felszabadítja az embert de ebben a szabadságban bizonytalanságban van. A bizonytalanságot csak az erők bírják leküzdeni; elviselni. A kommunizmus viszont megmondja az embereknek, hogy mire kell rábízni a lelkiismeretet s a kommunizmus tudja, milyen eszközökkel kell végül egy jól rendezett hangyabolyba betereni az emberiséget. A kommunizmus szerint ez az emberiség álma és ezt már Dostojevskij megjósolta Nagy Inkvizitorában.

Most már az a kérdés, hogy csak a kommunizmus kínálhatja-e a biztonyságot?

Nem! Mert amit ő kínál az hazugság és ennél a hazug biztonsnál sokkal erősebb biztonyságot nyújt a keresztényen hite. A kommunizmus hazug transcendentit nyújt, ha egyáltalán nyújt, a keresztényen hit pedig transcendens igaz Istenben gyökerezik.

Most már az a kérdés, miként nyuljon az egyház ehhez a forráshoz? Háborus gépezetté kell-e válnia amiatt, hogy ezt a hitet ajánlgatván, ő maga is egy másik hangyabolyrendszerhez kutassa az utat? Nem, hanem bele kell vinni ezt a transcendens Istennel való kapcsolatot: a hitet a napi életünkbe s az új keresésekbe is. Ha a kereszténynek hite társul azzal az individualis új erővel, ami a kulturánk új keresésében jelentkezik, akkor ez a transcendens hit s az individualis erő olyan hatalommá formálódik az ember kezében, hogy az ember újra ellenállóvá lesz s kulturája a változott formákban is visszakerül régi varázslatát.

(viski magyar)

HIREINK A NAGYVILÁGBÓL

A magyarországi Református Egyház 1933 évi III. t. c. 9. §-a kimondja, hogy „a magyarországi Református Egyház Istentől rendelt feladata idegenbe szakadt híveinek gondozása mindenütt, ahol a körülmények azt szükségessé teszik és a nemzetközi viszonyok megengedik.“ A törvény 10. §-a a világ evangéliumi egyházainak külmisziói munkájában való részvétel kötelességéről szól. Az 1933 évi I. t. c. 154. §-ának i./ pontja ezt a munkát az Egyetemes Konvent hatáskörébe utalja.

Az Egyetemes Konvent immár hosszú évek óta nem tudja teljesíteni ezt a törvényes kötelességét és a konventi elnökség 1948-ban be is jelentette, hogy ezt a gondoskodást belátható időn belül nem láthatja el.

Ugyanakkor a világban szét-szórta magyar református hívek lelkigondozása napról napra parancsolóbb szükségként jelentkezik. A világba szétszórta magyar református hontalanok fokozott és intézményes gondozása érdekében felmerült az Emigrációs Magyar Református Egyház életrehívásának s ennek intézőszerveként a Konzisztórium megalakításának gondolata. Az Emigrációs Magyar Református Egyház és a Konzisztórium életrehívásával kapcsolatos megbeszélések előrehaladott állapotban vannak.

A Lelkigondozó Szolgálat 1951 június hó 8—17 között presbyteri konferenciát tartott a Lindau melletti Lindenbergben. A tíznapos konferencia az egyesített németországi magyar iskolák ujonnan bérelt épületében nyertek a konferencia résztvevői élelmézést és elszállásolást. A konferencián az emigráció hat esztendeje óta első ízben gyűltek össze Németország és Ausztria mindhárom nyugati megszállási övezetének lelkészei, lelkigondozói, diakónusai gondnokai és kiküldött presbyterei, számszerint 57-en. A konferencia munkáját különösen értékesítette, hogy azon a Szolgálat meghívására evangélikus lelkészi és világi munkatársak is megjelentek. A konferencia főcélja az ittmaradó gondnokok és presbyterek előkészítése és továbbképzése volt általában a laikus munkára, főleg pedig arra, hogy az ittmaradó lelkészeket és lelkigondozókat munkájukban tevélegesen támogassák. A konferencia 18 előadás keretében az egész földre kiterjedő szóránymisszió minden jelentős kérdésével foglalkozott.

A Soli Deo Gloria Németországi Magyar Evangéliumi Ifjúsági Szövetség vezetőségi üléséről kiadott nyilatkozatában közli, hogy tagjainak kivándorlása következtében munkáját jóformán lezártnak tekintik. A kevés számú visszamaradó kivándorlási, szociális és tanulmányi támogatását a jövőben a Magyar Protestáns Lelkigondozó Szolgálat fogja magyar részről ellátni. Az SDG Németországban maradó tagjai a jövőben erősebben veszik ki részüket a

Magyar Emigráns Ifjúsági Evangéliumi Munkaközösség munkájában. A SDG tagjainak ügyeit visszavonásig Horváth István (München-Pasing, Gleichmannstraße 9, II) fogja végezni egyetértésben a németországi Protestáns Lelkigondozó Szolgálat vezetőjével és a MEIEM főtítkárával.

1900 évvel ezelőtt lépett Pál apostol először Európa földjére. Az Irás szerint Pál Kisázsziából jött át Macedoniába, mely a mai Görögország egyik tartománya. Az évforduló alkalmából az elmúlt hónapban, júniusban, nagy ünnepségek voltak Görögországban, a görög ortodox egyház rendezésében. Minden keresztényen felekezett, s ezek közös szervezete az Ökumené, hivatalos kiküldött utján képviseltette magát. A református egyház részéről H. van Oyen, bazeli egyetemi tanár vett részt az ünnepségeken.

A „BAZELI MISSZIÓ“ (a ref. egyház egyik misszionárius képző intézete) jun. 28-án ünnepélyes istentisztelet keretében szentelte fel és bocsátotta útjára ez évben végzett nyolc növendékét. A nyolc új misszionárius (közülük három nő) egy része Afrikába, másik része Ázsiába viszi az Evangéliumot.

Az EPD jelentése szerint Braziliában az elmúlt 15 év alatt a protestánsok száma 70.000-ról 1.600.000-re nőtt. Ribeiro, saopauloi lelkész gyülekezetében vasárnaponként több ember vesz részt az istentiszteleten, mint amennyi a hivatalosan

följegyzett gyülekezeti tagok száma. Brazília összlakossága 45 millió, az állam azonban biztosítja a vallásszabadságot.

A svéd parlament május 19-én törvényt hozott, mely a vallásszabadságot szélesebb alapokra helyezi. A szinte teljesen protestáns országban a róm. kat. egyház kolostorokat is állíthat föl.

A Kálvin által alapított genfi egyetem, alapításának emléknapiján (jun. 6.) a theologia tiszteletbeli doktorává nevezték ki Visser't Hooft lelkész, az Ökumené főtítkárát.

SPANYOLORSZÁG egyik tartományának katolikus lelkészei közös levelet intéztek püspökökhöz, melyben szokatlanul bátor módon emelnek szót a Spanyolországban uralkodó terror ellen.

Június 7-én mutatták be Párizsban a híres francia filozófus Sartres legújabb szindarabját, melynek címe: „Le Diable et le Bon Dieu.“ (Az ördög és a jó Isten.) A darab oda konkludál, hogy az Isten és az ördög egy és ugyanaz, nincsen más ellentét, csak gazdagság és szegénység ellentéte. A szegényekkel való testvériség többet ér, mint a jó és gonosz között való választás. A nagy kasszasiker ellenére is a kritikusoknak az a véleménye, hogy Sartres összes eddigi művei közül ez a legrosszabbul sikerült.

R. Mackie, az Ökumené egyik igazgatója a múlt hónapban látogatást tett Magyarországon. A református és lutheránus egyház jelenlegi vezetőivel folytatott megbeszéléseket, meglátogatta a budapesti és vidéki theologiai akadémiákat és egyházi intézményeket, s utoljára az ujonnan szervezett „Egyházügyi Hivatal“ vezetőjét, Kossa Istvánt is. Látogatásáról tett nyilatkozatának hangja meglepően száraz és tárgyilagos; csak arról szól, hogy a magyar egyházak mennyire szeretnék kapcsolatokat az Ökumenével elmélyíteni. A bolsevizmus által elnyomott kelet-európai egyházak közül ma már csak magyar protestáns egyházak tarthatnak fenn kapcsolatokat az Ökumenével.

A Ref. Lelkigondozó Szolgálat Központi Irodája közli, hogy Polyák László ref. lelkigondozó új körzetbeosztásában megkezdte szolgálatait. Címe: Polyák László 22. a. Götterswickkerhamm, Hildingstr. 11. Post: Voerde, Niederrhein.

Tölly Sándor a felsőöri református egyház beiktatott és felszentelt lelkésze életének 36. áldásos lelkészi szolgálatának 6. évében rövid betegség után visszaadta lelkét teremtetőjének. Az elhunyt temető munkésének szent helyén, Oberwartban helyezték örök nyugalomra.

Juhász Gyula:

A HEGYI BESZÉD.

A Genezáret holdfényes vizén
Mint néma hattyu, halkan ring a csónak,
Fáradt halászok félhangon dudolnak,
A Mester arcán boldog égi fény.

Ragyog a hegy ezüstös glóriában,
A ciprus bűvös illatot lehel,
A hold az ég tetőin vesztegel,
Köröskörül tavaszi ujjulás van.

Szöllő virágozik dus lankásokon
S a kékes árnyból, távol csónakon
Nászda bug az ittas gerlicéknék.

A földre ráborul egy mély igézet,
Jézus lehunyja nagy, sötét szemét:
Halkan fölcsendül a hegyi beszéd.

HIREK A HAZÁBÓL

A Budapesti megjelenő „Református Gyülekezet“ című tudományos theologiai folyóirat beszüntette megjelenését. A „Református Híradó“ c. gyülekezeti lap „beolvadt“ az „Ut“-ba. Az „Új Magyar Asszony“, „Élet és Jövő“ már régebben megszűntek, úgy hogy a magyarországi reformátusoknak ma már csak egyetlen egyházi lap áll rendelkezésükre: a rendszert főkéletesen kiszolgáló „Az Ut“.

Ellenőrizhetetlen hírek szerint Enyegi Andor tiszáninneri és Györi Elemér dunántúli ref. püspökök elmozdítását kérészi elő a rendszer. Ezzel kap-

csolatban néhány emigráns újság több „utódjelölt“ nevét is említette; ezek a találgatások szintén teljesen megbízhatatlannak.

A magyarországi református egyház nyári konferenciái mindig a lelki megújulás szent és áldott alkalmi voltak. Aki csak egy ilyen konferencián részt vett, tudja, milyen sokat jelentett az a néhány napi csendesség és magunknak a teljesen az Igére, Isten szavára való koncentrálása. Most ezek az alkalmak is új szint és sajnos új tartalmat is kell kapjanak: Péter János kijelentette, hogy egyetlen olyan konferencia

se legyen, idén nyáron, amelyen nem a „béke“ (t. i. a kommunizmus) által propagált „béke“ ügye áll a figyelem középpontjában. A konferencia előadói is azokat kell meghívni, akik ennek a békepropagandának a szolgálatában állanak.

A budapesti református „Bethesda“ korházat az Egészségügyi miniszterium a Protestáns Egyházi Alkalmazottak korházának jelölte ki. Eszerint a Bethesda korház szolgálatát csak a prot. lelkészek, teológusok és az egyház közvetlen alkalmazottai vehetik igénybe. Másokat tehát ebben a korházban ápolni nem szabad.

Szózat otthoni véreinkhez

Dr. Szabó István az amerikai Evangéliumi és Református Egyház „Magyar Egyházkerület“ ténak új elnöke, megválasztása napján a következő rádiószózatot intézte az otthon szendvedő magyar református véreinkhez:

Mint az amerikai magyar reformátusság legnagyobb közösségének most megválasztott vezetője, egyik legelső és legfontosabb kötelességemnek érzem, hogy tolmácsoljam az Amerikai Magyar Református Egyházkerület igaz szeretetét magyarországi testvéreimnek. Mi, amerikai magyarok, egykor a magyar tölgy legfrissebb hajtásai tudjuk, hogy történelmi feladattal bízott meg az Isten. Ezt a feladatunkat: otthoni testvéreink képviselését a szabad világban, vállaljuk. Éppen ezért első szavam a biztatás. Ne féljete, nem vagytok egyedül! Mi, amerikai magyarok, veletek vagyunk és velünk együtt az egész keresztény világ. Ismerjük fájdalmaitokat és tudjuk, milyen borzasztó kereszt nyomja vállatokat. Tudjuk, hogy az istentelenség benneteket, hívő embereket, halálra akar itélni.

De ezt az ítéletet veletek együtt megfellebeztük az Istenhez. És boldogan látjuk, hogy Ő már is lehajolt hozzátok. Látjuk, hogy egy táborba tömörített minden szabad embert és az egész keresztény világ minden hatalmával megmozdult értetek. A szabad világ hatalmas előkészületeit munkánkkal és imádságunkkal, szóval minden erőnkkel támogatjuk. Boldogan látjuk, hogy a szabad világ, és benne mi, amerikai magyarok, addig küzdünk, amíg el nem visszük nektek az igazi szabadságot. Ti ott az óhazában úgy látjátok, hogy a sötétség uralkodik. De mi itt tudjuk, hogy már megvalósulóban van Kálvin örökérvényű mondása: Sötétség után világosság jön. Éppen ezért ne csüggedjete!

De ne felejtsetek el, hogy ti egy testnek vagytok a tagjai. Fogjátok meg egymás kezét és egymás terhét hordozzátok! S ne felejtsetek el azt sem, hogy mi ebbe a testbe beletartozunk. A ti fájdalmatok a mi fájdalomunk és a ti örömeitek, Magyarország felszabadulása, a mi legszébb, legnagyobb örömeink lesz. Addig is ne felejtsetek el: értetek dolgozunk és imádkozunk!

Dr Harsányi András a „Jöjjetek“ főszerkesztője

Unghváry Sándor testvérünk, aki az Egyesült Államokba távozva új munkaterületet kapott nemzetünk és egyházunk szolgálatában, lemondott a JÖJJEK szerkesztői tisztségéről és a lap szellemi irányítását visszazármaztatta annak alapítója, dr. Harsányi András ref. lelkész kezébe, aki jelen számunktól kezdve, főszerkesztői minőségben jegyzi a lapot.

A JÖJJEK szerkesztősége és kiadóhivatala.

Reményik Sándor halálának évfordulójára

„Titkon verő szívek élén dobogtam
én
Igy vásároltam meg azt a jogot,
Hogy merjek korszerűtlen lenni.
Ma nem tudok a tömegekkel menni“

(R. S. Nagy áron)

1941 májusában az akkor már utolsó heteit élő Reményik Sándor kéziratban juttatta el a kolozsvári

„Ellenzék“ felelős szerkesztőjéhez „Korszerűtlen versek“ című ciklusát — életének utolsó költeményeit — melyekben végső üzenetet intézett halálisan szeretett fajtájához. „Talán még érdekelhetnek valakit egy halódó „korszerűtlen“ költő utolsó versei... Ha nem... fogadd őket tőlem megemlékezésül...“ — írta kisérő levelében. A versek megjelenését a cenzura nem engedélyezte. Reményik Sándor úgy indult utolsó

utjára a házsongáncsi temető csejében aludni örök álmát, hogy a felszabadult Erdélyben, melyért egész életét élgette, nem láthatta nyomtatásban utolsó verseit. Két évvel halála után a budapesti Révai könyvkiadó gyűjteményes kötetében végre megjelentette ezeket a profétikus verseket, melyekből alább közlünk néhányat, nemzeti tragédiánk immár „korszerű“ óráiban.

A „Korszerűtlen versek“ ciklusából

LÁTLAK...

Látlak mintegy lázálmaimban,
Szikla, barbár igazság szirtje,
Látlak borzongató álomban,
S mégis kegyetlen — élesen —
Látlak milliófejű szörnyeteg,
Igazságtévő szervezetség,
Látlak háborus hatalom,
S háboruvégi összedőltség,
Látlak falanszter, látlak új világ,
Látlak rettentő Rend —
Neked csak az számíthat majd,
Aki hasznát hajt, kézzelfogható
Neked csak munkások és katonák,
Nők, akik minél többet szülnék,
Erdők, amelyek kitermelhetők,
Neked csak mézet csorgató virágok,
Gyümölcsök, melyek kifacsarhatók,
Kihaszíthatók az utolsó cseppig,
Neked csak árucarnok-templomok,
Vezényszóra buvárló tudomány,
Megrendelésre ihletett művészet,
Neked köz-szolgálatba állított
Kurta, s mégis minél tovább

kinyújtott
Lélekzvetételek —
Neked csak ezek, ezek kellene!
Egy megkerült és óriási Spárta:
Ez lesz az új világ!
Kímért, rideg, zordon és szigorú,
Egy óriási „fekete leves“,
A spártaiak fekete leve:
E lében fog az öreg föld forogni,
És minden, mi az életet
Eltűrhetővé és elétté tette
És minden, ami nem lesz spártai,
Minden, aminek színe, illata,
S árnyéka von még, régi, emberi,
Szeretet, szépség, részvét, irgalom,
Misztika, metafizika és Isten —
Életképtelen csecsemőkkel,
Meddő nőkkel, elszáradt öregekkel,
Széklábfaragó Michelangelokkal,
Minden, ami e szörnyű világ ellen
Rajongva, s vérzön még az égre
zendül:
Odakerül a szikla tetejére,
S letaszítják a szila tetejéről.
A sok-sok drága egyet
Letaszítják a láthatatlan
És megfoghatatlan milliókért.
S nem lesznek e milliók
boldogabbak,
Csupán virágtalanabb lesz a rét...
Kolozsvár 1941 május 13

KI KEZDTE?

Megtorlás, megtorlást követ.
Egész világon mindenütt.
A hold nem világol a vértől,
S a füsttől már a nap se süt.
Csorognak végtelen esők,
Éreinkbe nyirok szivárog,
Penész a gondolatainkba,
Mint alkoholistát az árok,
Ugy vár, ha vár az ágyunk este,
Ugy vár a kilátástalanság:
A szellemtelen világ teste.
Május... Ravatalok a kertek,
Az orgonavirág ha nyit,
Ugy nyitja a világ felé:
Mint egy vers, szírom tikaik —
Egyforma időszertülenség,
Egyforma hóborz mind a kettő.
S valami mély, közös gyökér
Akarja mégis, mégis őket.
Nincs egybe a borostyánbokornak,
Csak lila fürtje, lila álma

És nekem sincsen más nyílásom,
Mint a versnek nyiladozása.
Megtorlás megtorlást követ,
Egész világon mindenütt,
A hold nem világol a vértől,
A füsttől már a nap se süt.
Ki éri meg ennek a végét?
Ez az elhulló vers-virág?
A jövő évi orgona?
A kin, amely szívembe vág?
Megtorlás, megtorlást követ.
Én elvettem, ő visszavette,
Kiáltuk: te vagy a hibás?
Vagy az a kérdés, hogy ki kezdte?
Mint a gyermekszoba kérdése,
E gyilkos gyermekjáték is olyan:
Nemzetek közti véres játéka:
Ki volt a hibás a dologban?
Egyik így mondja, egy a másik
És ludasabbnál ludasabbak —
Magába egyik sem tekint,
Mind magát véli igazabbnak,
S ki önmagával, s nemzetével
Vágya számvetést kezdeni,
Azt mint gyöngét és honárulót
A sokszáz „igaz“ kiveti.
Ki kezdte hát? A végét kezdte —
A legfelsőbb Hadur talán,
Mert Istent is hadurrá tette
Az örült ember-képzélet.

Kolozsvár 1941 május 13

EGYMAS MELLETT SOHA?

Hát így is kell mindig lennie:
Fölül az egyik, s a másik alul?
Hatalmi kérdés emberek között,
S a hatalomban egyik elvadul?
Mindig csak elnyomott és elnyomó,
Kis különbség a módszerek között
És árnyalatok kockaforduláskor,
S meztelen önzés mindenek mögött?
Egyéni önzés és családi önzés
És ezeféle színű nemzeti —
Hát nem lehet e korhadó világot
Testvér színekkel ékesíteni?
A kocka fordul és aki alul volt:
Hegylábánál: hegytetőre kerül,
S amit magának nem kívánt, a
mással
Folytatja, vagyis hogy kezdi elül.
Hát így kell mindig lennie:
Az egyik alul s a másik felül?
Olni, vagy halni: ez a nagy parancs:

Kolozsvár 1941. május 15

MI A MAGYAR?

Magyarok voltak Magyarország
nélkül,
Magyarok vannak Magyarország
nélkül,
Magyarok lesznek Magyarország
nélkül.
Mert az országnál mélyebb a
magyarság,
Mert test az ország és lélek a nép —
Keret az ország, s az ország-
keretben
A magyarság a fejedelmi Kép...
Két évtizedig idegen keretben
A Kép, a lényeg alig változott,
Oltárképpé magasztosult talán,
Bár nyomta a keret, az átkozott.
A régi, rokon, ismerős keretben
Ne felejtjük: ez is csak foglalat —
Jobban hat a neki való keretben,
De mégis csak a Kép az, aki hat!
Csikoroghat az államgépezet,
Mert minden állam test és
csikorog —
De Arany János dallama örök,
S Petőfi nem fogják ki a divatok!
Vannak bolondjai a szerelemnek,
S örültjei a honfi-láznak is —
De néha nagyon is hamar kiszül,
Hogy mindez muló, balga és hamis.
Vannak korszakos szörnyű
tévedések
És vad politikai divadok —
De néha egy-egy költő mondja el
Joggal: az állam mostan én vagyok.
Két évtizedes idegen keretben
Mi megláttuk az örök lényegét —
Országokat lehet szétदारolni:
Nem lehet legyilkolni lelkeket!

Kolozsvár 1941 május 15.

A mustármag csodája

Lapunk júniusi számában Nagy Jenő cikkére Takaró Gézárol New-York református lelkészétől hozzászólás érkezett szerkesztőségünkbe. Lapunk szűkreszabott terjedelme nem engedi meg az értékes és színes írás teljes egészében való leközlését, ezért a szerző utólagos jóindulatára számítva abból az alábbi részleteket közöljük:

A székert közelébb húzom a fal felé és jegyzem, amit látok. Már tudtunk az atom elemi dolgain. Most éppen Einstein képletét máso-

lom le: $E = mc^2$. Bármiből egy fontot 11.400.000 kilowatt energiává lehet átváltoztatni és viszont, ennyi energiát egy fontra. A természet legnagyobb atomjára alkalmazva ezt a törvényt az uránium atomrobbanása erejét akarom feljegyezni, amikor hirtelen elém áll vallaki. Eltakarja az írást a falon. Nem is egy, hanem kettő. Söt már a duplát is duplán látom. A kvartett mögött más ismerős arccok. Szintén kollegák. Már hallani vélem: most megfogtunk... atomkém! Hűdeg fut végig rajtam. Századok villannak át agyamon, a spanyol

inkvizíciótól a Kiu-Klox-Klan-ig. Ahogy rámnéztek! Ezekből a szemekből minden, csak nem jó lövelt felém. Az elektronok a széke-met villanyozzák. Alkire egyszer kigyót-békát kiállítottak, vagy akít éppen mérgező kigyó mart meg, az még a gyiktól is fél. Azok a szemek, ahogyan rámeredtek!

A mindent elborító homályon egy fényes gomb villant át. Alatta is, felette is egy-egy gomb. Ragyogtak, mint az arany. Felfélegettem. Amerikai katonazubbony gombjai, amely szoknyában folytatódott. Bájós fiatal leány, fészta tekintete elűz minden homályt. A lidércnyomásnak vége.

— Érti Ön ezeket? — kérdezi kedves mosollyal.

— Nem nagyon. Amikor én diák

voltam, az atom az „atom“ volt, „oszthatatlan“. Ma már egy egész naprendszer. Akkor még csak 69 kémiai elemet ismertünk, ma már 86 van a táblázatban.

Beszélgetni kezdünk. Indából való. Egyike az unifomisos leányoknak, akik az atomenergia kiállítás egyes szakaszait ismerték. Elkerültem egy tíz centest. Neutronizálja és rejtélyes dolgokat végez vele — fülem ihallatára. Egy fémtartóban átlátszó ablak alá zárja. Azóta pénztárcámban hordom. Mikor odaadtam, százkilenc atomsúlyu ezüst volt. Amikor visszakaptam, Argentum 110 lett belőle. Bocsánatot kér, hogy megzavart. Biztat, hogy folytassam. És néz réám. Mint egy perccel előbb a kollegák. Csak sokkal szebben...

ÉS AZÓTA

már katonai védelem alatt dolgozom. Nem félték tőlem a titkokat. Annak a hat embernek a kezében biztos helyen van mindaz, ami még titok kell, hogy maradjon, amíg az atomerő csak békés célokra lesz felhasználható. Különösen a gyakorlati alkalmazások érdekelnék. Ki ne szeretne például egy olyan villanylámpát, amely fölmentti a villanyszámla fizetése alól? Hiszen egy font héliumban annyi nukleáris energia van, amennyi 13 millió esztendeig elegendő egy százvattos villanykörte égetésére.

Egy félmillió atom teszi ki egy hajszál vastagságát. Adulhoz, tehát, hogy atomba léphessünk és benne szétnézzünk, vagy nekünk kell parányra lennünk, vagy az atomot kell megnagyítanunk.

Vegyük az első lehetőséget. Itt a kiállításban egy karikatúrista három szakértő utasításai alapján 24 képet állított ki. Mindenki erről a szellemes munkáról beszél. „Dagwood Splits The Atom“. A matróz Poppeye, szájjában makrapipával hív társaságába. Lekicsinyítenek bennünket úgy, hogy már a varázsló karkötőórájának a mutatóján állunk mindnyájan, aztán már csak mikroszkóppal látnak bennünket. Végre teljesen eltűnünk. Elektronokkal labdázunk már. Aztán nagymerészen nekilátunk, hogy szét-feszegessük az atom nukleuszát... Mire kijövünk a 24. képen a legkisebb gyerek is, tudott valamit az atom szerkezetéről. Hát erre csak az amerikai szellemesség képes!

BELÉP AZ ÉLET

A gépiesen működő atom önmagában is csoda. Hát amikor belép az atomok világába az élet. A biológia új csodákat tár elénk. A piciny magban benne van a tölgy, a cédrus, az akáca, egész tervrajzával, minden egyes levelével, virágjával, gyümölcsével együtt.

És még a szerves anyagban működő erő is csak haldvány képe egy még magasabbrendű energiának: a hitnek, amire a legnagyobb gondolkodók annyiszor felhívták a figyelmet, most pedig döntő jelentőséget tulajdonítanak neki. D. E. Lillienthal, egyik legnagyobb tekintélyünk az atomfizikában terén ezt mondja: „Amikor a hitet fegyverrel cseréljük fel, elveszünk.“ Hol volt még az atomhasítás, amikor Madách látomái szeme már ott járt, ahol Lucifer így mer beszélni:

„... az ember ezt, ha egykor ellesi, vegykonyhájában szintén megteszi. Te nagy konyhádba helyezéd embered s elnézed neki, hogy kontárkodik, kofyvaszt s magát Istennek képzeli. Egy talpalatnyi föld elég nekem, Hol a tagadás lábát megveti, világotat meg fogja dönteni.“

Már régen tudtuk, hogy egy gramm rádiumban annyi energia van felraktározva, hogy elegendő 500 tonna súlyt egy mérföld magasságba emelni. De nem csak súlyos terhek, hanem súlyos problémák is vannak,

A másik módot az atom tanulmányozására Prof. Andrews nyújtja. Egyik vezető szaktudós az atom terén. Meglátogatott bennünket nemrég és előadása során az atomot megnagyította két emeletnyi átmérőjű labdára, melléállítva az ugyanannyire lekicsinyített naprendszerünket, mintha egymás tükröképei lettek volna. Ő mondotta:

— Itt van a tenyereben egy darabka uránium. Ebből készült a Hiroshima-bomba. Ebben a kis darabban huszezer tonna TNT van felraktározva. Uránium azonban nem sok van, hidrogén viszont mérhetetlen sok. Például a saját testemben lévő vízben annyi energia van, mint 100 Hiroshima-bombában. A testemben lévő hidrogén-energia heteken át pótolni tudná az egész USA összes villanytelepeit. Az interplanetárius utazás már lehetséges, ha szükségessé válik. Amit már most nyerhetünk az atomból, 50.000 dollár értékű évi jövedelmet jelent a világon első minden egyes ember számára, eledelben, ruházatban, utazásban, hajlékban, fényüzési cikkekben stb. És ime, máris itt van a „bővelkedő élet“ lehetősége!

Miután felcsigázta edeklődesünket, bevezetett az atomba. Tardományosan igazolható tények szikla lépcsőin vezet bennünket mindig feljebb, mégis az az érzésünk, mintha szárnyalnánk fantasztikus magasságokban.

— A valóság nem a részekben, hanem az egészben van: az anyag, tér, idő egységében.

akkor már nem érvényesül az atomenergia.

— Miért nem tudunk segíteni? kérdezték egyszer a Mestert tanítványai.

— A Ti hitetlenségetek miatt. Mert ha akkora hitetek volna, mint a mustármag, semmisen volna lehetetlen néktek. Azt mondanátok a hegynek: menj el innen amoda. És elmenne. —

„A mustármag ugyan minden magnál kisebb, de amikor felő, fává is lesz, annyira, hogy reászállnak az égi madarak és fészket raknak ágain.“ A jelentéktelen parányi kezdetet még a madár is lenézi. Nem tartaná érdemesnek leszállani érte. De egy napon ráépti otthonát. A pusztai emberi erőlködés büszke kezdetei szégyenteljes kudarcba szoktak fulladni, mint az égető Babel tornya. Másfelől az, aki a római világbirodalom egy távoli zugában született, pár évig tanított, aztán egy rideg, köves, tövises, szivtelen világ talajában mint gabonamag elhalt egy élet szüntelen áldozatában: mert hite volt, terebélyes fává fejlődött. És most van igazán növekedőben. És, hogy még hatalmasabb lehessen, ehhez a legmagasabbrendű energia szükséges: a hit.

— „Ha Isten velünk, kicsoda ellenünk?... Az igaz ember hitből él!“ — kiáltotta egykor diadalmasan Pál apostol.

KÜLÖNÖS UTIJELENTÉS MAGYARORSZÁGRÓL

Magyarországi uti jelentés a címe annak a cikksorozatnak, melyben a magyarországi Ev. Egyház meghívása alapján Magyarországon járt **Diem Hermann** Eversbach/Fils-i ev. lelkész számol be uti élményeiről s egyben a hazai egyházi viszonyokról az „**Evangelisches Gemeindeblatt für Württemberg**“ c. egyházi folyóirat 1951. évi március hó 4. 11 és 18-i számában.

Diem Hermann Barth Karl baseli teológiai professzor barátja, talán azt is mondhatjuk: képviselője s vezetője az „Evan-

gelische Soziätet“-nek, tehát **egy irányzat reprezentánsa**. Nohát ennek megfelelő fogadtatásban is részesült a tiszteletére tartalékból elővontatott és befűtött hálókocsitól, el egészen a gyorsvonat félórás késleltetéséig, miként erről cikksorozatának bevezető részében mindjárt beszámol a szerző. **Diem** nem veszi észre, vagy nem akarja tudomásul venni, hogy a vendégszeretnek és előzékenységnek cikkeiben ecsetelt megnyilvánulásai közismertek ilyen és hasonló személyiségek fogadtatása alkalmával. A Magyar

Népköztársaság meghívott vendégeit a propaganda legnagyobb eszközeiként elhalmozza minden jóval, a kényelemnek s a mesterkéltnél vendégszeretnek olyan jeleivel, amelyeknek alapját már nem a közismert de mindig méltóságteljes és sohasem számításból fakadó magyar vendégszeretben lehet és kell keresnünk. De nem ez a lényeg. A cikksorozat lényegét abban lehetjük, hogy ez a beszámoló a Magyarországon tapasztalt, egyházi renaissance-nak egészen újszerű magyarázatát valja. —

képzelte, hogy egy ilyen egyezésbe a biztos győzelem tudatával mehet bele, akkor **ügyük igazsága s végső győzelme felől az egyházak még bizonyosabbak lehettek**, ha az ajánlatot elfogadnák. A végső győzelem bizonyosságát az állam — írja **Diem** lelkész — a marxista világszemlélet csalhatatlanságára, az egyházak ezzel szemben a mi Urunk a feltámadott Jézus Krisztusba vetett hitre alapíthatták. Mindjárt hozzáfűzi: **Egyedül a förhetetlen hit az, ami az Egyházakat megmentheti s ezt a hitet, a Krisztus Jézusba vetett hitét folyvást vallania kell, ha nem akarja, hogy az államhatalom ajánlata elfogadásában megalkuvást vagy a legkisebb ellenállás irányába való kitérést esetleg politikai opportunizmust lásson s a szerint is kezelje,**

szonként vizsgálgatni elménk gyér mécsvilágánál.

S még sem tehetünk mást, minthogy szünteleül vizsgáljuk. **Szüntelenül tanulunk kell a törvényt**, hogy intézkedéseinket szelleméhez férközthessünk és látszólagos ellentmondásain keresztül is meglássuk felsőesetösszhangját. Tanulmányoznunk kell, lankadatlanul és türelemmel, mint egy szimfónia hangjegyeit. Ki volna az a döre ember, aki egy ötven hangszerre írt zenekari mesterművet a kótája látán csak úgy el akarna fütyülni? A temerté partitúrája pedig nem ötven hangszerre van írva — s a kontrasztjai is meglepőbbek a legmerészebb zenei szerzeményeknél. Ha utóbbiakat elfogadjuk a mű egységében — akkor az ellenmondások és kivételek szövevényeit el kell fogadnunk abban a nagy egységben is, amint azt az Isten országa az igazság után szomjuhozó ember elé tárja. —

P. G. J.

A kommunizmus „biztonsága“

Diem lelkész az összehasonlító írásmód erejével tárja olvasói elé a magyarországi egyházi élet komoly fellendülését. Beszámol — egyéni tapasztalata alapján — a templombajárók számának hatalmas növekedéséről, a hívek nagyszerű áldozatkészségéről stb. s tényeken keresztül igyekszik bizonyítani, hogy „a hivatalos hatalom Magyarországon egyenesen bőkezűen támogatja az egyházakat az anyagi újjáépítés vonalán. (A budavári ev. templom és a debreceni ref. templom újjáépítése stb.)“ Egyben felteszi a kérdést: „Miért teszi ezt az államhatalom a mai Magyarországon? Hogy egyeztethető ez össze a kommunizmus egyház-, vállás-, keresztyén-ellenes álláspontjával?“ **Diem** nem marad a válaszadással sem adós. Szerinte ennek a magatartásnak a Magyarországot „a kommunista vezetőknek a kommunista ideológia átütő erejébe vetett förhetetlen hitében kell keresnünk“. Abban a meggyőződésben, hogy „a kommunista ideológia átütő ereje belátható időn belül szinte automatikus pontossággal fogja kikapcsolni s egyben megsemmisíteni a vele ellentétben álló világnézeteket s így a keresztyén világnézetet is. Épen ezért helyezkedhetik a kommunista államhatalom a biztos győzők nagylelkűségével arra az álláspontra, hogy kár az erőszak alkalmazása ott, ahol erre nincs szükség“.

A két ut

De **Diem** cikkeiben tovább megy és felteszi a következő kérdést: „Mi lehet az államhatalom fentebb ismertett álláspontjával szemben az egyházak magatartása? Kétféle! a.) Harc az államhatalom ellen kommunista világnézete miatt szembeállítván vele a keresztyéniséget, mint egy másik „világnézetet“, vagy b.) az államhatalom nyújtotta működési lehetőség elfogadása anélkül, hogy mérlegelnék az államhatalmi gesztusnak valódi mozgató rugóit. Az első utat választotta **Mindszenty** hercegprímás, **Ordass** püspök és a nyílt ellenállás többi képviselői a maguk férfias, a hitvallók hitére emlékeztető magatartásával, a második lehetőséggel viszont a magyarországi protestáns egyházak hivatalos vezetői éltek. Bár kétségtelenül számolniok kellett az államhatalom egyházellenes világnézetével, de nem vehették

ezt tragikusabban tudomásul, mint az Istentagadás egyéb megnyilvánulásait, „mert mi

tudjuk — idézi a szerző I Korinthus 8. 4-et — hogy egy...“ Ha tehát az államhatalom úgy

A „Das Ganze Deutschland“ Diem cikkéről

A cikksorozathoz több hozzászólás is érkezett. — Ezek egyikét a „**Das ganze Deutschland**“ c. folyóirat közölte. Ez a hozzászólás híven idézi **Diem** lelkész cikksorozatának egyes részeit. Rámutat a **Diem** lelkésznek kijárt fogadtatás és figyelemesség átlátszó voltára s szerinte azzal vádolja, hogy **utjának egyetlen célja a „Barth-i“ felfogás igazolása volt.** — E hozzászólás utolsó bekezdésében egyenesen azt a kérdést szögezi **Diem** lelkész mellé: „Vajjon — ezt kérdezzük mi a magunk részéről a „Soziätet“ harcos vezetőjétől — nem kellett volna-e a cikksorozatból kiűző okfejtésnek a Nemzeti Szocializmussal szemben is érvényesülnie? Es ha igen, akkor az egész egyházi harc tévedés volt?

Tévedés vitte **Niemöllert** a koncentrációs táborba s zsákutcát jelent **Barth Karl** Baselbe való távozását“

Diem lelkész láthatólag igyekszik ugyan cikksorozatát a tárgyilagosság jegyében írni, de nem gondol arra, hogy egy rövid — s tegyük hozzá: előkészített — utazás még nem lehet alkalmas a helyzet „tárgyilag“ megismerésére. **Diem** lelkész utijelentése figyelemre méltó stálan azt is mondhatjuk „újszerű“ megvilágításba helyezi a hazai protestáns egyházak szerepét. **Kétségtelenül sántít néhol Diem lelkész írása és logikája**, így löbök között akkor, midőn az anyagi támogatást jelentő államhatalmi gesztusban kizárólag a győzelmében biztos ellenfél nagylelkűségét véli felfedez-

ni s nem vesz tudomást hitvalló ösökre tekintő keresztyének parancsoló erejéről; midőn az ellenállást egyszerűen a régi rendszer védelmével hozza közös nevezőre s nem hagy lehetőséget egy olyan állásfoglalásra, mely ismeri a múlt rendszerek híveit, nem is óhajtja azokat vissza, de egyben a legélesebben helyezkedik szembe a bolsevizmus lélekölő s az emberből tucatárut gyártani akaró törekvésével. — A vendéglátónak kijáró gesztus **Diem** lelkésznek az a látszólag mellékesen odavetett megállapítása, mely szerint „a templomok százait az SS-alakulatok rombolták le s megfélemlítik a háborús bombázásokról s a magyarországi térségben folyt harcok közvetlen behatásairól is. —

Felhívás olvasóinkhoz

Az általános drágulásra való tekintettel, mely mind súlyosabb terhet ró ránk a **JÖJJETEK** megjelenésével kapcsolatban, de sokkal inkább attól a gondolattól vezetve, hogy megszerzett tulajdonunk téve lapunkat, kedves olvasóinkat közvetlenebbül kapcsolhatjuk ahhoz a munkához, melyet egyházunk és nemzetünk szolgálataiban Isten segítségével végezni akarunk, arra az elhatározásra juttotunk, hogy eddigi eljárásunktól eltérően, melynek során tiszteletpéldányként küldtük szét a **JÖJJETEK** et megkezdjük annak árusítását és előfizetési rendszert vezetünk be. Reméljük, hogy elhatározásunk kedves olvasóink teljes megerőltetésével találkozhat s míg egyfelől anyagilag sietnek munkánk végzésében segítségünkre, az eddiginél jobban a magukénak tekintik lapunkat.

A **JÖJJETEK** árát a következőkben állapítottuk meg:

Ausztriában: egyes szám ára 2 Sch. Negyedévi előfizetés 6 Sch. félévi 11 Sch. egy évi előfizetés 20 Sch. — Németországban: egyes szám ára —.50 DM, negyedévi előfizetés 1.50 DM, félévi 3 DM, egész évi előfizetés 5 DM. — A fontsterling országokban: egyes szám ára 1 Sh. — A dollárországokban: egyes szám ára 20 cent — Franciaországban: egyes szám ára 45 Fr. — Svájcban: egyes szám ára —.50 sfr. — Olaszországban: egyes szám ára 45 lira. — Belgiumban: egyes szám ára 6 belga fr. — Egyébütt: egyes szám ára 20 amerikai centnek megfelelő valuta.

Külföldi országokból az előfizetési díjat számonként két nemzetközi coupon beküldése után eszközölhetik. Az előfizetéseket kérjük a Ref. Lelkigondozó Szolgálat címére Bregenz, Belruptstraße 8. II. Austria. eszközölni.

A **JÖJJETEK** szerkesztősége és kiadóhivatala.

JÖJJETEK

Az Ausztriai Magyar Protestáns Lelkigondozó Szolgálat hivatalos lapja

Főszerkesztő: Dr. Harsányi András

Für den Inhalt verantwortlich: Koppány János.

Kiadóhivatal: Bregenz, Belruptstraße 8
Druck von Felizian Rauch, Innsbruck

ELLENTMONDÁSOK KÖZÖTT

Az élet utján helyes irányt tartani egyebek közt azért sem könnyű, mert annyi ellentmondó tanácsot kap szegény halandó, hogy nehezen igazodik el közöttük. Egy újságíró a békeidők gondtalan éveiben azzal szórakoztatta olvasóit, hogy a legnagyobb bölcsenek mondott férfiak aforizmáiból összeállított vasok kötetből száznál több olyan tételt szemelt ki, amelyek száználvalan fokes eltéréssel mutattak ellenkező irányban. A Megmaradt bölcs intések értékét viszont a lépten nyomon előforduló kivételek rontották, amelyek állítólag erősítették volna a szabályt. — **Hazug embert, sánta kutyát könnyű elérni** — mondja az egyik, — **Szólj igazat, betörök a fejed** — teszi hozzá a másik. — **Pia fraus** — kegyes család — mondja a latin az olyan kivételesen elnézhető hazugságra, mely azt célozza, hogy valakinek a fájdalomát csökkentsük, akít az igazság halálra sebezne. S vajon ki tené meg, hogy egy rossz hírrel egy aggodó anya szívét szakítsa, csak azért, hogy az igazat el ne hallgassa? Bizony ilyenkor megengedett dolog az igazságot kerülni, ahoz csak lépésenként közeledni. A **politikai köpe-**

nyegforgatást megvetendőnek tartjuk; egy nagy államférfiu szerint viszont „csak az ökörkövetkezetes“. A háború az emberiség átka; ugyanakkor milliók egyetlen vágya, hogy az új háború mielőbb szabadítsa meg az emberiséget napjaink mindazon gonoszságaitól, amelyek a nemzetek békességét és boldogságát megvalósulni nem engedik. A szabad és jólétben élő népek nagy erőfeszítéseket tesznek, hogy a világszerte található nyomort enyhítsék, mert az a társadalomfelforgató irányok melegágya; ismét más milliók a kerítés tulsó oldalán esküsznek rá, hogy a jólétben élők, a kapitalisták az ököi a bajoknak. A papok buzdiának, hogy adjuk le a tizedet; de ha nagyon felbuzdulunk, hogy legyen miből tizedet adni, ránk piritanak: — **Ahol a kincsdel ott a szived** —.

És ekkor ébredünk rá, hogy bizony a Szentírásban is található ellentmondást jócskán a tévelygő ember. Az ó-szövetséget és bölcs Salamont ezuttal nem is vizsgálva, gondoljunk csak az evangelisták írásaira, melyek egyformán rögzítik a Mester intelmeit, hogy csszuk szét minden javainkat, mert két urnak szolgálni nem lehet; másfelől

pedig, hogy egyezzünk ki a hamis Mammonnal. Vajjon az írásban van hát a hiba? Aligha. A hiba sohasem az evangéliumi igazságokban van, hanem mindig mibennünk, akik elfeledjük, hogy az igazságot mi gyarló emberek csak szóban érthetjük meg és a szó még az evangelisták és a bölcsnek kezében is tökéletlen szerszám az igazság felsőesetformáinak kifaragására. Ezért van az, hogy az igazságot a maga végtelen egységében és terjedelmében felfogni nem bírjuk — részleteit összerakosgatva pedig látszólagos ellentmondásainak utvesztőibe veszünk.

Ha csak az emberi igazságot is egyszerre felfogni bírók, nem volna szükség tételes törvényekre. De nem bírván felfogni, részre bontjuk és törvényekben szerzünk érvényt nekik.

Isten igazságát még sokkal kevésbé vagyunk képesek egységben látni. Hiába tanított meg a Mester a főparancsolatra, hiába mondta meg, hogy abban bennfoglalattik a törvény summája s a proféták mind — nem látjuk ezt. Néha meg-megérezzük, de aztán újra a részgazságok szövevényes s ellentmondó mozaikját kezdjük ara-